

Це було святкового вечора 30 жовтня 1938 року, коли у Сполучених Штатах Америки традиційно святкують містичний Гелловін. Того вечора мільйони американців умикали радіоприймачі, щоби послухати своє улюблене комедійне шоу Чейза та Сенборна на радіо NBC. Небагатьох тоді зацікавив ефір на радіо CBS, конкурентній радіостанції. Та саме шоу CBS увійшло в історію. Того вечора для слухачів підготували радіоверсію книжки «Війна світів» про те, як на США нападають могутні марсіани.

Постановка виявилася настільки реалістичною, що слухачі повірили в атаку марсіан. У містах ширилася паніка, телефони поліції обривалися від дзвінків стурбованих громадян.

Такий міф існував десятки років. Дослідники вважають, що паніка через атаку марсіан була перебільшена. Насправді тогочасні газети намагалися скористатися з цієї історії й підкосити позиції радіостанцій у конкурентній боротьбі. Радіо тоді блискавично набирало популярності та забиало аудиторію, а отже й рекламу в друкованих видань. Газети не хотіли з цим миритися. А тому постановка «Війни світів» стала для них хорошим приводом представити радіо як безвідповідальне й недостовірне джерело. Таким чином історія про атаку марсіан на Сполучені Штати не лише стала одним із найвідоміших фейків в історії, а ще й породила низку міфів та чуток, що викликають сумніви й донині.

Трохи більш як через десять років цю постановку повторили в південноамериканській країні Еквадор, що викликало далеко не фейкову паніку та закінчилося масовими заворушеннями. В атаку повірила навіть армія, яка вирушила назустріч марсіанам. Коли слухачі дізналися, що ніякі інопланетяни не нападали, вони спалили будівлю радіостанції дощенту, загинули люди. Працівників радіо не було кому захистити від розлюченого натовпу, оскільки силовики поїхали відбивати атаку марсіан.

«Війна світів» в ефірі 1938 року стала однією з перших містифікацій у засобах масової інформації. Нині ми часто можемо натрапити на недостовірну інформацію у медіа. У деяких випадках журналісти не прагнуть увести читачів або глядачів в оману, а припускаються помилок через непрофесійність чи необережність – саме так відбулось у 1938 році. В інших випадках недостовірну інформацію поширюють навмисно, і тоді йдеться про фейки. Фейки – це навмисно поширена неправдива інформація. Іноді фейки частково складаються з правдивих фактів або замасковані під реальну новину. Таким чином авторам фейків удається ввести аудиторію в оману.

З розвитком технологій кількість фейків не зменшується. Навіть навпаки — шляхів, якими до нас надходять чутки й маніпуляції, стає більше. Хороша новина в тому, що ці ж технології дають нам усе більше можливостей швидко перевірити інформацію й не піддатися обману.

Адаптовано з джерела: <http://mediadriverronline/fejki/use-shho-treba-znati-pro-te-yak-stvoryuyutsya-brehlivi-novini/>

